

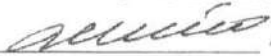
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Кваліфікація: магістр регіонального управління
(2018 рік набору)

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ
РАДОЮ

Голова вченої ради

 / В.І. Ладика /
(протокол № 10 від «23» 04 2018 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09. 2018 р.

Ректор / В.І. Ладика /
(наказ № 248-к від «23» 04 2018 р.)

Суми – 2018 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Проектна група:

Голова:

д.е.н., професор,
проректор з науково-педагогічної
роботи та міжнародної діяльності

М.О. Соколов

Члени проектної групи:

к.е.н., професор, декан факультету
економіки і менеджменту

Н.І. Строченко

д.е.н., професор, завідувач
кафедри бухгалтерського обліку

О.П. Славкова

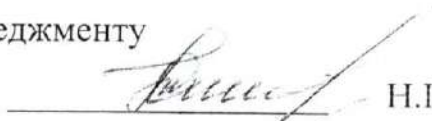
к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки

Н.Г. Маслак

Декан факультету економіки і менеджменту

к.е.н., професор

Н.І. Строченко

Начальник навчального відділу

Н.В. Колодненко

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, к.е.н., професор

В.М. Жмайлов

ПЕРЕДМОВА

Ефективне функціонування та розвиток вітчизняної економіки можливі лише за умови високого рівня соціально-економічного розвитку всіх регіонів країни, використання переваг внутрішнього міжрегіонального співробітництва та міжнародної співпраці територій. В умовах проведення реформи децентралізації влади, публічне управління та адміністрування регіонального рівня покликане розробити механізми, методи і засоби, здатні забезпечити досягнення цілей і завдань сучасного регіонального розвитку.

До функцій управлінців на регіональному рівні, які формують органи місцевого самоврядування, належать: формування оптимальні високоефективні структури господарств регіонів, територіальні громади, які б забезпечували їх комплексний розвиток на основі використання наявного потенціалу в межах реалізації державної політики; забезпечення розробки та реалізації стратегії розвитку регіонів; сприяння підвищенню ролі регіонів у зовнішньоекономічному співробітництві та їх активному входженню до міжнародних організацій і формувань; створення умов для безперервного зростання доходів населення та наближення рівня життя в регіонах України до європейських стандартів.

Можливість досягнення цього обумовлюється ґрунтовною фаховою підготовкою майбутніх фахівців з регіонального управління, яка відповідає сучасним умовам розвитку економіки України та її регіонів.

Освітня програма «Регіональне управління» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спрямована на отримання комплексу компетентностей з регіонального управління та розвитку, набуття спеціальних навичок для забезпечення подальшого особистісного розвитку та стратегічного розвитку суспільства, території, громади, а також формування фундаментальних знань та фахових вмінь з управління державними і муніципальними установами, громадськими об'єднаннями та некомерційними організаціями, управління окремими територіями (регіонами).

Загальний обсяг навчальної програми - 90 кредитів ЄКТС, в т. ч.: модулі гуманітарного та соціально-економічного циклу - 38 кр., модулі професійної та практичної підготовки - 35 кр.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

1. **Соколов Микола Олександрович**, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної діяльності;
2. **Славкова Олена Павлівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку;
3. **Строченко Наталія Іванівна**, кандидат економічних наук, професор, декан факультету економіки і менеджменту;
4. **Михайлова Любов Іванівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції;

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. **Маслак Олександр Миколайович** - Директор Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА;
2. **Березін Микола Якович** - голова комісії обласної ради з питань бюджету, соціально – економічного розвитку та інвестиційної політики
3. **Гаркавенко Ольга Олександрівна** - голова Новослобідської ОТГ Путивльського району Сумської області;
4. **Артеменко Надія Михайлівна** - голова Березівської ОТГ Глухівського району Сумської області.

Профіль освітньої програми

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський національний аграрний університет, факультет економіки і менеджменту, кафедра економіки
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр, магістр регіонального управління
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Регіональне управління»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Відсутня
Цикл / рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра (для споріднених спеціальностей) або спеціаліста
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До введення нової
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	www.sau.sumy.ua
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців для роботи у сфері регіонального управління, здатних формулювати і розв'язувати комплексні практичні проблеми публічного управління та адміністрування, розробляти та впроваджувати у життя нові підходи і методи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу регіонів, здійснювати управління процесами децентралізації та демократичного врядування, забезпечувати надання якісних послуг населенню.	
3- Характеристика освітньої програми	
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Регіональне управління»
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування» 281 «Публічне управління та адміністрування». Управління на загальнодержавному, регіональному, місцевому рівнях та адміністративна діяльність в органах державної влади і органах місцевого самоврядування, установах, організаціях різного рівня. Зміст освітньої програми включає: цикл дисциплін професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки (18%), цикл дисциплін професійної та практичної підготовки (50%), цикл дисциплін вільного вибору студента (33%), набуття практичних навичок (13%). Загальний обсяг освітньої складової, визначеної для підготовки магістрів становить 2700 годин (90 кредитів ЄКТС).
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма має прикладну орієнтацію: дисципліни та модулі програми засновані на теоретичних знаннях, які тісно пов'язані з практичними навичками вирішення питань публічного управління з акцентом на регіональному управлінні.

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна освіта в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Ключові слова: публічне управління, адміністрування, регіональне управління, органи місцевого самоврядування.	
Особливості програми	Програма реалізує поглиблення рівня знань і навичок регіонального управління. Орієнтована на глибоку спеціальну підготовку сучасних керівників, провідних і головних спеціалістів місцевих державних адміністрацій, їх управлінь та відділів, спеціалістів виконавчих органів сільських, селищних рад та громад. Формує фахівців з новим перспективним способом мислення, здатних не лише застосовувати сучасні інструменти управління, але й створювати умови для подальшого соціально-економічного розвитку місцевості та підвищення добробуту громад. Програма підготовлена і діє у відповідності до завдань «Програми регіонального розвитку агропромислового комплексу та сільських територій Сумської області на період до 2020 року» (розділ 2.5. «Підвищення кваліфікації відповідних менеджерів органів самоврядування»).	
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання		
Придатність до працевлаштування	Назва і шифр професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
	1 Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі) 12 Керівники підприємств, установ та організацій	
	1229 Керівники інших основних підрозділів	1229.3 Керівні працівники апарату місцевих органів державної влади
	1238 Керівники проектів та програм	
	14 Менеджери (управителі) підприємств, установ, організацій та їх підрозділів	
	1475 Менеджери (управителі) з права, бухгалтерського обліку, досліджень ринку, вивчення суспільної думки, консультацій з питань комерційної діяльності та управління	1475.3 Менеджери (управителі) з дослідження ринку та вивчення суспільної думки
	2 Професіонали 23 Викладачі	
	2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів	2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів
	24 Інші професіонали	
	241 Професіонали в сфері державної служби, аудиту, бухгалтерського обліку, праці та зайнятості, маркетингу, ефективності	2411 Професіонали в галузі аудиту та бухгалтерського обліку 2412 Професіонали в галузі праці та зайнятості 2414 Професіонали з питань фінансово-економічної безпеки

	підприємництва, раціоналізації виробництва та інтелектуальної власності	підприємств, установ та організацій
	2419 Професіонали у сфері державної служби, маркетингу, ефективності господарської діяльності, раціоналізації виробництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності	2419.1 Наукові співробітники (маркетинг, ефективність господарської діяльності, раціоналізація виробництва, інтелектуальна власність) 2419.2 Професіонали у сфері маркетингу, ефективності господарської діяльності, раціоналізації виробництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності 2419.3 Професіонали державної служби (заступник начальника відділу, головний спеціаліст, головний економіст, головний ревізор-економіст, головний казначей, провідний економіст, провідний казначей)
	2441 Професіонали в галузі економіки	2441.1 Наукові співробітники (економіка) 2441.2 Економісти
	2447 Професіонали у сфері управління проектами та програмами	2447.2 Професіонали з управління проектами та програмами
Подальше навчання	Випускник має право на продовження навчання на наступному третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти; пройти стажування як у вітчизняних, так і зарубіжних університетах і компаніях, прийняти участь у програмах навчання упродовж всього життя (LLL).	
5 – Викладання та оцінювання		
Викладання та навчання	Студентоцентроване проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання через електронне середовище навчального процесу Сумського національного аграрного університету на базі використання платформи Moodle, навчання на основі досліджень. Навчальний процес базується на використанні сучасних інтерактивних методів навчання, проблемних лекцій та лекцій-візуалізацій, кейс-методів, семінарів-дискусій, презентацій-обговорень, колоквиумів та диспутів. Комбінація лекцій, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань і використанням кейс-методів, ділових ігор, тренінгів, що розвивають практичні навички, уміння та формують креативне мислення.	
Оцінювання	Поточне усне опитування, письмовий тестовий контроль, презентація індивідуальних завдань, звіти команд по виконанню кейсів, есе, звіти з практики. Підсумковий контроль – письмові екзамени з відеоспостереженням. Атестація здійснюється у формі <u>публічного захисту кваліфікаційної роботи або комплексного кваліфікаційного іспиту</u> . Кваліфікаційна робота перевіряється на плагіат.	
6 – Програмні компетентності		
Інтегральна	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі	

компетентність (ІК)	публічного управління та адміністрування, із поглибленим рівнем знань та вмінь інноваційного характеру, достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі регіонального управління.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність до аналізу та оцінювання соціально-економічних процесів і явищ у суспільному середовищі та здійсненні професійної діяльності.</p> <p>ЗК2. Вміння нестандартно мислити, застосовувати знання з публічного (регіонального) управління в широкому діапазоні практичної роботи та в повсякденному житті, а також вміння аналітичної, експериментальної та асоціативної творчої роботи в генеруванні принципово нових проектних ідей. Креативність, здатність до системного мислення.</p> <p>ЗК3. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності.</p> <p>ЗК4. Здатність проявляти лідерські навички, мотивувати людей, працювати у команді., включаючи здатність взаємодії із колегами та виконання роботи в установлені терміни.</p> <p>ЗК5. Здатність встановлювати ділові відносини з керівниками партнерських компаній на основі визначення зон спільних інтересів та формування ділової довіри.</p> <p>ЗК6. Вміння надавати професійну консультацію, спілкуватися із нефaxівцями, вести розмову, бути красномовним, переконливо доносити свої ідеї.</p> <p>ЗК7. Здатність застосовувати інструменти ефективного менеджменту у сферах стратегічного, оперативного і тактичного управління, формування комунікацій та управління людськими ресурсами.</p> <p>ЗК8. Здатність до самостійного роботи та приймання рішень, здатність нести відповідальність за їх реалізацію.</p> <p>ЗК9. Мати навички розроблення та управління регіональними проектами розвитку стратегічного та мікро рівнів.</p> <p>ЗК10. Здатність до аналізу основ філософії, політології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки, знання причино-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній та соціальній діяльності.</p> <p>ЗК11. Здатність проводити дослідження та презентувати їх результати.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Підготовка, прийняття та організація виконання управлінських рішень з питань регіонального управління, їх наукового, законодавчого, кадрового, фінансового та інформаційного забезпечення.</p> <p>ФК2. Розробка прогностичних та програмних документів економічного та соціального розвитку регіонів та окремих територій.</p> <p>ФК3. Підготовка пропозицій до проектів нормативно-правових актів, щодо реалізації регіональної політики.</p> <p>ФК4. Вироблення практичних рекомендацій органам державної влади і органам місцевого самоврядування, щодо вибору варіантів перспективного розвитку територій на</p>

	<p>засадах інноваційного розвитку з урахуванням досвіду ЄС.</p> <p>ФК5. Володіння технологіями розвитку громадського суспільства, публічно-приватного партнерства.</p> <p>ФК6. Вміння діагностувати організаційну систему, інтерпретувати ринкову ситуацію і робити адекватні висновки щодо підприємницького середовища регіону, в якому функціонує громада з точки зору економічних принципів, економічних законів та сучасних наукових методів; володіти правовими основами організації та управління бізнес-процесами регіонального розвитку.</p> <p>ФК7. Здатність оцінювати конкретну підприємницьку ситуацію з функціонуванням територіальної одиниці, використовуючи відповідні інструменти для аналізу бізнес-середовища, слабких та сильних сторін, загроз та можливостей: галузевий аналіз, аналіз ринку, PEST-аналіз, SWOT-аналіз тощо з економічним обґрунтуванням та розробкою пропозицій.</p> <p>ФК8. Знання вимог до проектування типологічного комплексного об'єкту, комплексного проектування типологічних систем із складною багаторівневою структурою.</p> <p>ФК9. Здатність самостійно проводити економічні експерименти, адекватно описувати, аналізувати, критично оцінювати та застосовувати отримані результати з урахуванням концепції сталого розвитку.</p> <p>ФК10. Здатність оперативно приймати і реалізовувати нестандартні бізнес-рушення, розв'язувати широке коло проблем на основі системного проектування.</p> <p>ФК11. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для проведення економічних та соціальних досліджень, володіти інформаційними та комп'ютерними основами презентації.</p> <p>ФК12. Здатність генерувати бізнес-ідеї, трансформувати їх у практичні дії, що приносять соціально-економічний та комерційний результат; володіти основами формування сприятливого організаційного мікроклімату, орієнтуватися в людях, розуміти їх характер, здібності і психологічний стан.</p> <p>ФК13. Здатність залучати громаду до управління, відчувати зворотній зв'язок з представниками громад, включаючи молодь.</p> <p>ФК14. Здатність пояснити широкий діапазон питань, які відбуваються в регіоні, в країні та на глобальних ринках.</p> <p>ФК15. Здатність до безперервного самостійного навчання, освоєння нових знань, оволодіння та обмін передовим досвідом публічного управління та адміністрування.</p> <p>ФК16. Уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування.</p>
	<p>7 – Програмні результати навчання</p>
	<p>ПРН 1. Визначати особливості та оцінювати впливи макросередовища на функціонування держави, галузі, органу публічної влади, організації, встановлювати зв'язок між їх діяльністю в залежності від рівнів управління.</p>

	<p>ПРН 2. Розуміння основних теорій, принципів, методів та механізмів регіонального управління для вироблення державної регіональної політики в умовах євроінтеграції.</p> <p>ПРН 3. Збирати, аналізувати, використовувати, упорядковувати, забезпечувати співвідношення та інтерпретувати інформацію стосовно розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі, бізнес-процесу під час здійснення професійної діяльності.</p> <p>ПРН 4. Розробляти концепцію, стратегію та програму економічного та соціального розвитку регіону; формувати систему стратегічних та поточних цілей регіонального розвитку; обґрунтовувати фактори, що впливають на стан регіональної економіки;</p> <p>ПРН 5. Розробляти організаційний механізм реалізації стратегії та програм економічного і соціального розвитку регіону; визначати і оцінювати рівень економічного розвитку регіону;</p> <p>ПРН 6. Формувати сукупність економічних і соціальних показників, визначати їх рівень та оцінювати його для обґрунтування управлінських рішень, що приймаються та реалізуються в системі регіонального менеджменту.</p> <p>ПРН 7. Проектувати та будувати команду, набувати та використовувати міжособистісні навички та вміння, працювати злагоджено та результативно, налагоджувати ефективну взаємодію в колективі.</p> <p>ПРН 8. Готувати проекти рішень, аргументувати необхідність та забезпечувати їх ухвалення, здійснювати контроль за виконанням рішень в організації (установі).</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Реалізацію освітньо-професійної програми здійснюють викладачі, що мають практичний досвід з питань розроблення та впровадження проектів регіонального розвитку, проектів ДФРР, USAiD та інших, що реалізується в умовах проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні. Являються координаторами офісу реформ Сумського регіонального відділення Асоціації міст України, мають практичний досвід в органах місцевого самоврядування, розробці планів розвитку території, участі в реалізації міжнародних проектів та програм.</p> <p>Для викладання дисциплін залучені доктора економічних наук, професори за напрямом регіональна економіка та національна економіка. 100% науково-педагогічних працівників задіяних до викладання професійно орієнтованих дисциплін зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» ОП «Регіональний менеджмент» мають наукові ступені та вчені звання, з досвідом дослідницької роботи за фахом 70%.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам.</p> <p>Для реалізації освітньо-професійної програми на факультеті економіки і менеджменту є спеціалізовані навчально-тренінгові та комп'ютерні лабораторії, обладнані необхідним</p>

	устаткуванням та програмним забезпеченням (програма Digitals, програмний комплекс Diamond FMS, 1С: Управління сільськогосподарським підприємством, доступ до 1С: ІТС Україна, 1С: Підприємство 8.2, Мастер Тест, програма Statistica).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Офіційний веб-сайт СНАУ http://sau.sumy.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, міжнародне співробітництво, практику та працевлаштування, контакти.</p> <p>Усі зареєстровані в СНАУ користувачі мають необмежений доступ до мережі Інтернет. Фонд наукової бібліотеки СНАУ містить понад 313 тис. примірників навчальної та наукової літератури, періодичних наукових видань. До електронного каталогу внесено понад 76930 записів. Створюються та використовуються електронні бази даних вторинної інформації – букіністичний каталог (понад 1100 записів), каталог дисертацій (482 записи), каталог авторефератів (2585 записів) тощо. Створено електронну картотеку книгозабезпечення. Читальний зал забезпечений бездротовим доступом до мережі Інтернет. Усі ресурси бібліотеки доступні через сайту університету: http://library.sau.sumy.ua</p> <p>Всі навчальні дисципліни курсу освітньо-професійної підготовки з регіонального управління забезпечені конспектами лекцій, методичними рекомендаціями щодо проведення практичних занять та самостійної роботи, методичними рекомендаціями щодо проходження фахового стажування та переддипломної практик, а також рекомендаціями щодо виконання кваліфікаційної магістерської роботи.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Сумським національним аграрним університетом та університетами України за економічним спрямуванням
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Сумським національним аграрним університетом та іноземними навчальними закладами-партнерами
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе після вивчення української мови

Гарант освітньої програми

О.П. Славкова

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	СГСЕ 1 Методологія та методи соціологічного дослідження	4	залік
ОК 2.	СГСЕ 2 Цифровізація та інформатизація державного управління	4	іспит
ОК 3.	СГСЕ 3 Просторове планування та розвиток територій	4	залік
ОК 4.	МПП 1 Організаційно-правові аспекти державного управління регіональним розвитком	5	іспит
ОК 5.	МПП 2 Стратегічне управління та формування соціально-економічної стратегії розвитку регіону	7	іспит
ОК 6.	МПП 3 Фінансове забезпечення регіонального розвитку та контроль	5	іспит
ОК 7.	МПП 4 Організація державного управління в межах моделі HR менеджменту	5	іспит
ОК 8.	<i>Країні практики регіонального управління (вивчення передового досвіду)</i>	10	
ОК 9.	<i>Курсова робота з дисципліни Стратегічне управління та формування соціально-економічної стратегії розвитку регіону</i>	1	
ОК 10.	<i>Фахове стажування</i>	5	залік
ОК 11.	<i>Державна атестація</i>	10	іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		58	
2. Вибіркові компоненти ОП			
ВБ 1.	СГСЕ 1 Комунікації в системі регіонального управління	3	залік
ВБ 2.	СГСЕ 2 Паблік-релішнз і медіа дизайн	3	залік
ВБ 3.	СГСЕ 3 Сталий розвиток регіону	4	іспит
ВБ 4.	МПП 1 Землеустрій та управління земельними ресурсами регіону та громади	4	залік
ВБ 5.	МПП 2 Управління проектами з місцевого та регіонального розвитку	3	залік
	<i>Управління системою місцевого енергопостачання</i>		
	<i>Управління розвитком туризму</i>		
	<i>Управлінська та економічна оцінка надання послуг населенню</i>		
	<i>Розвиток сільських територій</i>		
ВБ 6.	<i>Курсова робота з дисципліни Управління проектами з місцевого та регіонального розвитку</i>		
ВБ 7.	<i>Семінар з підготовки до державної атестації</i>	4	залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		32	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90	

ПЕРЕДМОВА

Ефективне функціонування та розвиток вітчизняної економіки можливі лише за умови високого рівня соціально-економічного розвитку всіх регіонів країни, використання переваг внутрішнього міжрегіонального співробітництва та міжнародної співпраці територій. В умовах проведення реформи децентралізації влади, публічне управління та адміністрування регіонального рівня покликане розробити механізми, методи і засоби, здатні забезпечити досягнення цілей і завдань сучасного регіонального розвитку.

До функцій управлінців на регіональному рівні, які формують органи місцевого самоврядування, належать: формування оптимальні високоефективні структури господарств регіонів, територіальні громади, які б забезпечували їх комплексний розвиток на основі використання наявного потенціалу в межах реалізації державної політики; забезпечення розробки та реалізації стратегії розвитку регіонів; сприяння підвищенню ролі регіонів у зовнішньоекономічному співробітництві та їх активному входженню до міжнародних організацій і формувань; створення умов для безперервного зростання доходів населення та наближення рівня життя в регіонах України до європейських стандартів.

Можливість досягнення цього обумовлюється ґрунтовною фаховою підготовкою майбутніх фахівців з регіонального управління, яка відповідає сучасним умовам розвитку економіки України та її регіонів.

Освітня програма «Регіональне управління» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спрямована на отримання комплексу компетентностей з регіонального управління та розвитку, набуття спеціальних навичок для забезпечення подальшого особистісного розвитку та стратегічного розвитку суспільства, території, громади, а також формування фундаментальних знань та фахових вмінь з управління державними і муніципальними установами, громадськими об'єднаннями та некомерційними організаціями, управління окремими територіями (регіонами).

Загальний обсяг навчальної програми - 90 кредитів ЄКТС, в т. ч.: модулі гуманітарного та соціально-економічного циклу - 38 кр., модулі професійної та практичної підготовки - 35 кр.

Розроблено робочою групою у складі:

1. **Славкова Олена Павлівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри Бухгалтерського обліку;
2. **Строченко Наталія Іванівна**, кандидат економічних наук, професор, декан факультету економіки і менеджменту;
3. **Михайлова Любов Іванівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції;
4. **Маслак Наталія Григорівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки.

1. Обов'язкові компоненти ОП

ОК 1. СГСЕ 1 Адміністративний аудит

Мета дисципліни: підготовка висококваліфікованих відповідальних кадрів для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, спроможних творчо, ефективно і результативно виконувати управлінські функції, аналітично оцінювати економічність, ефективність та результативність адміністративної діяльності, сприяти інноваційним процесам у суспільстві з метою сталого розвитку на основі світових та європейських стандартів.

Основні завдання дисципліни - формування у слухачів систему знань з основ теорії та практики адміністративного аудиту; оволодіння конкретними навичками і вміннями аналізувати діяльність органів влади, процес їх реформування і на основі інноваційних підходів визначати шляхи підвищення ефективності механізмів і технологій державного управління на засадах демократичного урядування; удосконалення навичок аналітичної діяльності, розроблення і реалізації конкретних заходів щодо оцінювання ефективності, економічності та результативності системи демократичного врядування.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. Міжнародний досвід, суб'єкти аудиту, законодавчо-нормативне забезпечення у здійсненні аудиту.

Тема 1. Міжнародна організація вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI): статус, завдання, структура та напрямки діяльності. Базові документи INTOSAI у сфері аудиту державних фінансів.

Тема 2. Нормативне регулювання адміністративного аудиту в Україні. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг.

Змістовий модуль 2. Методичні підходи щодо процесу підготовки, здійснення, оформлення та реалізації результатів аудиту.

Тема 3. Аудит економічності управлінської діяльності та ефективності використання ресурсів.

Тема 4. Аудит результативності адміністративної діяльності.

Тема 5. Узагальнення та реалізація результатів адміністративного аудиту.

ОК 2. СГСЕ 2 Бізнес-менеджмент

Мета дисципліни: формування знань щодо теоретичних і практичних засад функціонування підприємства, ознайомлення з можливими правовими формами господарювання, основами виробничої теорії створення підприємства, головними методами економічного аналізу.

Основні завдання дисципліни - засвоєння теорії менеджменту підприємства, оволодіння інструментами для вирішення існуючих управлінських проблем, мати цілісну уяву про специфіку дефініцій та величин визначення виробничих процесів у рослинництві та тваринництві, визначення масштабів оцінки виробничих процесів, формування

можливостей інтерпретувати важливі показники ефективності виробничих процесів

Зміст дисципліни:

Модуль 1. Науково-економічні основи бізнес-менеджменту.

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи бізнес-менеджменту

Тема 1. Науково-економічні основи бізнес-менеджменту

Тема 2. Фактори виробництва

Змістовний модуль 2. Основи економіки підприємства

Тема 3. Класифікація витрат та доходів у підприємствах.

Тема 4. Виробничі засоби: сутність та ефективність їх використання.

Змістовний модуль 3. Економіка виробничих процесів у сільському господарстві

Тема 5. Методи оцінки виробничих процесів.

Тема 6. Визначення потреби в оборотному капіталі

Модуль 2. Стратегічне планування діяльності підприємства

Змістовний модуль 4. Економіка галузей рослинництва

Тема 7. Виробництво товарної продукції рослинництва

Тема 8. Процес виробництва кормових культур

Змістовний модуль 5. Економіка галузей тваринництва.

Тема 9. Молочне скотарство

Тема 10. Розведення та відгодівля великої рогатої худоби (племінні телиці та бички на відгодівлі)

Тема 11. Племінне свинарство

Тема 12. Відгодівля свиней

ОК 3. СГСЕ 3 Менеджмент людських ресурсів

Мета дисципліни: надати студентам цілісну і логічно-послідовну суму знань щодо суті управління людськими ресурсами регіону та організацій, розкрити основи теорії, методології та практики менеджменту персоналу за умов дії ринкового механізму господарювання.

Основні завдання дисципліни - вивчення особливостей людини як об'єкта управління, її взаємодії з навколишнім середовищем, організацією; розгляд функцій управління та сучасних теорій управління персоналом; формування персоналу та його професійного розвитку; вивчення методів управління персоналом та діловою кар'єрою; розгляд оцінки і атестації кадрів; вивчення прогресивних методів раціоналізації праці і активізації людського фактора; розгляд кадрової політики, системи компенсації і винагород; розв'язання проблеми зайнятості, скорочення економічних і соціальних втрат від безробіття; вивчення стратегічних концепцій управління персоналом.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади управління трудовими ресурсами

Тема 1. Загальна характеристика управління трудовими ресурсами в системі регіонального менеджменту

Тема 2. Еволюція поглядів на управління людськими ресурсами.

Тема 3. Кадрова політика та органи управління в системі кадрового менеджменту

Тема 4. Планування та прогнозування трудових ресурсів

Тема 5. Організація добору та відбору трудових ресурсів

Тема 6. Професійна орієнтація та адаптація в системі управління людськими ресурсами.

Змістовий модуль 2. Практичні питання кадрового менеджменту

Тема 7. Формування кадрового потенціалу управління та резерв кадрів.

Тема 8. Штатний розпис та нормативно-правові документи регламентування управління персоналом

Тема 9. Законодавчі та нормативні акти системи праці та соціального захисту

Тема 10. Оцінювання діяльності персоналу в організаціях.

Тема 11. Управління розвитком персоналу.

Тема 11. Розвиток, навчання персоналу та управління діловою кар'єрою

Тема 12. Система компенсацій та винагород в управлінні персоналом.

Тема 13. Розвиток стабільного колективу та використання персоналу

Тема 14. Управління плінністю та процесом вивільнення кадрів.

Тема 15. Документація та діловодство в системі менеджменту персоналу.

ОК 4. СГСЕ 4 Соціальний менеджмент

Мета дисципліни: оволодіння теоретичними знаннями з питань публічного соціального менеджменту та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; набуття вмінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) суб'єкта соціального менеджменту, в тому числі для органів державної влади і місцевого самоврядування.

Основні завдання дисципліни - узагальнення теоретичних засад у сфері соціального менеджменту; прагнення працювати на благо суспільства; здатність і готовність до особистісного і професійного самовдосконалення, саморозвитку, саморегулювання, самоорганізації, самоконтролю, розширення межі своїх професійно-практичних знань; уміння використовувати методи і засоби пізнання, різні форми і методи навчання і самоконтролю, нові освітні технології, для свого інтелектуального розвитку та підвищення культурного рівня; здатність брати участь в розробці управлінських рішень і нести відповідальність за реалізацію цих рішень в межах своїх посадових обов'язків, уміння оцінювати наслідки рішень; вміння знаходити проблеми, визначати цілі, оцінювати альтернативи, вибирати оптимальний варіант рішення, оцінювати результати і наслідки прийнятого управлінського рішення, а також умінням оцінювати співвідношення запланованого результату і витрачених ресурсів; здатність застосовувати наявні технології і методи кадрової роботи; уміння готувати інформаційно-

методичні матеріали з питань соціально-економічного розвитку суспільства і діяльності органів влади; здатність розробляти проекти соціальних змін та оцінювати економічні, соціальні, політичні умови та наслідки (результати) здійснення державних програм. *Зміст дисципліни:*

Змістовний модуль 1. Соціальний менеджмент як системне явище в суспільстві

Тема 1. Суть, зміст і значення соціального менеджменту

Тема 2. Історичний контекст розвитку соціального менеджменту в світі.

Тема 3. Соціальний менеджмент в Україні на різних регіональних рівнях.

Тема 4. Соціальна політика в Україні. Законодавчі засади соціального забезпечення.

Тема 5. Кадрове та інформаційне забезпечення соціального менеджменту.

Змістовний модуль 2. Організація соціального менеджменту

Тема 6. Місце і роль соціального менеджменту при децентралізації в Україні.

Тема 7. Створення умов для соціально-відповідального бізнесу.

Тема 8. Лобіювання та корупційні прояви соціального менеджменту.

Тема 9. Можливості, закладені соціальним менеджментом, для розвитку соціуму, громади, держави.

Тема 10. Позитивний імідж країни в міжнародному співтоваристві як держави з вирішеними соціальними проблемами.

ОК 5 СГСЕ 5 Методи емпіричного і соціального дослідження

Мета дисципліни: формування знань щодо теоретичних і практичних знань про суть емпіричних досліджень; формування навичок із застосуванням емпіричних методів пізнання та сучасних технологій управління колективом; здійснення спостереження, проведення експерименту, підготовка до опитування, інтерв'ю та анкетування, а також визначення соціометричних відносин в громаді.

Основні завдання дисципліни - засвоєння сутності емпіричних досліджень та емпіричного закону в сучасних умовах; набуття теоретичних знань та формування практичних навичок із проведення експерименту та спостереження в організаціях та колективах; засвоєння методу ефективного планування та порівняння, використання методу вибірки статистичних даних; сприяння формування досвіду управління міжособистісних відносин для розвитку територіальної громади.

Зміст дисципліни:

Модуль 1. Сутність емпіричних досліджень

Змістовний модуль 1 Теоретико-методологічні основи емпіричних досліджень

Тема 1. Характеристика методів емпіричного пізнання, особливості їх застосування в соціальній роботі територіальної громади.

Тема 2. Теорії виникнення емпіричних досліджень в колективі.

Тема 3. Дефініції та документи в соціологічних емпіричних дослідженнях.

Змістовний модуль 2 Основні види емпіричних спостережень для розвитку територіальної громади

Тема 4. Вибірка в емпіричних дослідженнях громади

Тема 5. Емпіричне спостереження як метод збору первинної соціальної інформації

Тема 6. Соціальний експеримент та його призначення для розвитку громади.

Модуль 2 . Основні засади та інструменти досліджень

Змістовний модуль 3 Методи досліджень в емпіричній соціології для розвитку територіальної громади

Тема 7. Метод порівняння в емпіричних соціологічних дослідженнях

Тема 8 Метод вимірювання в емпіричних соціологічних дослідженнях

Тема 9. Соціометрія як вид емпіричного дослідження міжособистісних відносин у колективі.

Тема 10. Роль опитувань у зборі первинної соціальної інформації.

Тема 11. Телефонне опитування, його переваги, недоліки, цільове призначення.

Змістовний модуль 4 Інструменти соціологічних досліджень

Тема 12. Методи збору інформації для прогнозування соціально-економічного розвитку громади.

Тема 13. Специфіка інтерв'ю та його організація.

Тема 14. Анкета як основний інструмент соціологічного дослідження

Тема 15. Моніторинг розвитку територіальної громади

ОК 6. СГСЕ 6 Інформаційні системи в регіональному менеджменті

Мета дисципліни: формування знань і навичок щодо сучасних інформаційних систем і технологій, їх раціонального використання, а також практичних навичок ефективного використання сучасних інформаційних технологій у процесі здійснення управлінської діяльності.

Основні завдання дисципліни - теоретична і практична підготовка магістрів з питань: сутності інформаційних систем та їх значення в управлінні; сучасного стану і тенденцій розвитку інформаційних технологій; методології розроблення інформаційних систем, визначення ефективності їх функціонування; основних засад управління інформаційними ресурсами та технологіями; стратегічної та оперативної спрямованості інформаційних технологій; формування інформаційної структури; використання інтегрованих автоматизованих інформаційних систем; розвитку і запровадження системи підтримки прийняття рішень; визначення основних характеристик експертних систем; використання технологій штучного інтелекту в управлінні.

Зміст дисципліни:

Модуль 1.1С: Управління виробничим підприємством для України

Змістовий модуль 1.1С: Управління виробничим підприємством для

України

Тема 1. ІС: Управління виробничим підприємством для України. Адміністрування користувачів.

Тема 2. Введення залишків у ІС: Управління виробничим підприємством для України.

Тема 3. Управління грошовими коштами в ІС: Управління виробничим підприємством для України.

Тема 4. Бюджетування в ІС: Управління виробничим підприємством для України.

Тема 5. Стандартна та регламентована звітність в ІС: Управління виробничим підприємством для України.

Модуль 2. Автоматизація процесів за допомогою програм «М.Е.Дос» та Diamond FMS

Змістовий модуль 2. Автоматизація процесів за допомогою програм «М.Е.Дос» та Diamond FMS

Тема 6. Програма «М.Е.Дос». Робота з модулем «Електронний документообіг».

Тема 7. Програма «М.Е.Дос». Робота з податковими накладними.

Тема 8. Програма «М.Е.Дос». Робота з первинними документами.

Тема 9. Програма «М.Е.Дос». Обробка документів.

Тема 10. Програма «М.Е.Дос». Довільне підписання.

Тема 11. Організаційно-методичні основи створення та функціонування інформаційних систем. Характеристика програми Diamond FMS.

Тема 12. Методологічні основи підготовки проектів управлінських рішень в програмі Diamond FMS.

Тема 13. Узгодження чистого капіталу в програмі Diamond FMS.

ОК 7. СГСЕ 7 Проектний менеджмент

Мета дисципліни: навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань і прикладних вмінь та навичок використання принципів і методів управління проектами.

Основні завдання дисципліни - Згідно з метою визначене основне завдання навчальної дисципліни, що полягає у забезпеченні науково-методичного підґрунтя опанування студентами ключових галузей знань з управління проектами, зокрема управлінням термінами, вартістю і якістю проекту, а також людськими ресурсами і комунікаціями проекту, принципами, механізмами, методами прямої і непрямої дії та інструментами проектного менеджменту та підготовки на цій основі всебічно розвинених, конкурентоздатних фахівців з проектного менеджменту

Зміст дисципліни:

Тема 1. Загальна характеристика проектного менеджменту.

Тема 2. Управління проектами у сфері публічної політики.

Тема 3. Організація управління проектами.

Тема 4. Команда і ключові людські фактори у проектному менеджменті.

- Тема 5: Планування змісту та структури проекту.
Тема 6. Планування проекту у часі.
Тема 7. Управління проектними витратами.
Тема 8. Контроль виконання проекту.
Тема 9. Управління ризиками проекту.
Тема 10. Програмне забезпечення процесу у проектному менеджменті.

ОК 8. СГСЕ 8 Фінансовий менеджмент

Мета дисципліни: формування теоретичних знань та практичних навичок щодо фінансового менеджменту на рівні регіону, району, міста, окремої бізнес-одиниці чи інвестиційного проекту з використанням сучасних інформаційних технологій та оцінка впливу фінансових результатів діяльності підприємств на розвиток регіону.

Основні завдання дисципліни - засвоєння теорії фінансового менеджменту на всіх рівнях економічної діяльності; оволодіння практичними засадами фінансового менеджменту суб'єктів господарювання та окремих проектів з використанням сучасних інформаційних технологій; оцінка впливу фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання на розвиток регіону; з'ясування об'єктивної необхідності та використання практичних засад управління фінансами для розвитку регіону.

Зміст дисципліни:

Модуль 1. Теоретико-методичні засади фінансового менеджменту на макро, мезо та мікро рівнях.

Змістовий модуль 1. «Теоретико-методичні засади фінансового менеджменту на макро, мезо та мікрорівнях»

Тема 1. Теоретичні засади управління фінансами на макро, мезо та мікро рівнях.

Тема 2. Система законодавчого, науково-методичного та організаційного забезпечення фінансового менеджменту.

Тема 3. Вартість грошових потоків у часі як основа фінансового менеджменту.

Модуль 2. Практичні засади управління фінансами на макро, мезо та мікро рівнях.

Змістовий модуль 2. «Управління фінансами на рівні бізнес-одиниці та проекту».

Тема 4. Оцінка фінансового становища суб'єкта господарювання та прогнозування його діяльності з використанням Dimond FMS.

Тема 5. Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання та перспективні напрямки його розвитку.

Тема 6. Ризик-менеджмент у діяльності суб'єктів господарювання з використанням Dimond FMS.

Тема 7. Оцінка впливу фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання на розвиток регіону.

Тема 8. Фінансовий менеджмент окремих інвестиційних проектів.

Змістовий модуль 3. «Практичні засади управління фінансами на макро

та мезорівнях».

Тема 9. Фінансове планування та фінансове забезпечення розвитку регіону.

Тема 10. Фінансовий контроль та моніторинг індикаторів фінансового розвитку регіону.

Тема 11. Фінансове стимулювання та фінансове регулювання регіонального розвитку.

Тема 12. Оцінка та управління фінансовим потенціалом регіонального розвитку.

ОК 9. МПП 1 Регіональне управління

Мета дисципліни: формування у слухачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок щодо державної регіональної політики у сфері регіонального управління.

Основні завдання дисципліни - поглибити теоретичні знання щодо методологічних основ у системі регіонального управління, зокрема законів, закономірностей та принципів стійкого розвитку на регіональному рівні; здійснення управлінських рішень, дотримання збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів; конституційно-правових засад та практичних рекомендацій з удосконалення управління регіональним розвитком в Україні, інноваційного менеджменту в системі регіонального управління та передумов реалізації інструментів інноваційного управління в діяльності регіональних органів влади; становлення форм і методів управління їх розвитком, а також формування і виконання місцевих бюджетів, здійснення інвестиційної діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Зміст дисципліни:

Тема 1. Предмет, мета, завдання і методи дослідження навчальної дисципліни "Регіональне управління".

Тема 2. Загальні особливості розвитку економічних районів на сучасному етапі.

Тема 3. Теоретичні засади регіонального управління.

Тема 4. Організаційно-правові засади формування та реалізації державної регіональної політики.

Тема 5. Стабілізація і збалансування економіки регіону. Підприємствизація і лібералізація в системі управління регіоном.

Тема 6. Регіональна економіка як об'єкт саморегулювання.

Тема 7. Управління і регулювання виробництвом регіонального продукту

Тема 8. Управління регіональною інфраструктурою.

Тема 9. Соціальна інфраструктура як об'єкт регіонального управління.

Тема 10. Державне управління земельними ресурсами на регіональному рівні.

Тема 11. Фінансові ресурси регіону та управління ними.

Тема 12. Контролінг в системі регіонального управління.

Тема 13. Стимулювання економічного розвитку регіонів, як механізм регіонального управління.

Тема 14. Регіональне економічне зростання.

Тема 15. Європейський досвід інституційного забезпечення регіонального управління.

ОК 10. МПП 2 Регіональна політика

Мета дисципліни: формування у студентів компетентностей щодо аналізу, оцінки і особливостей регіональної політики, основних програм європейської територіальної співпраці, пріоритетних об'єктів підтримки і фінансування.

Основні завдання дисципліни - розуміти сутність, види та механізми реалізації регіональної політики; ознайомитись з основними Програмами міжрегіонального та транскордонного співробітництва в умовах Європейського досвіду; оволодіти системою знань та умінь з практичної реалізації механізмів регіонального розвитку та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва на наднаціональному, державному, регіональному та бізнесовому рівнях.

Зміст дисципліни:

Тема 1. Регіональна політика як невід'ємна складова загальнодержавної політики.

Тема 2. Теоретичні засади формування регіональної політики.

Тема 3. Сучасний стан та тенденції економічного і соціального розвитку регіонів.

Тема 4. Розвиток місцевих бюджетів - необхідна умова реалізації цілей регіонального розвитку.

Тема 5. Використання природних ресурсів регіону.

Тема 6. Трудовий потенціал регіонів України: проблема збереження та розвитку.

Тема 7. Політика розвитку регіональних комплексів.

Тема 8. Комплексний аналіз територіальної структури господарства.

Тема 9. Соціальна регіональна політика.

Тема 10. Регіональна демографічна політика.

Тема 11. Політика зайнятості та рекреаційна регіональна політика.

Тема 12. Гуманітарна регіональна політика.

Тема 13. Проблеми регіональної політики в контексті глобалізації.

Тема 14. Регіональна політика Європейського Союзу.

Тема 15. Транскордонне співробітництво регіонів.

ОК 11. МПП 3 Регіональна економіка

Мета дисципліни: формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямків регіонального розвитку економіки.

Основні завдання дисципліни - засвоєння теорії регіональної економіки і регіонального розвитку, наукові засади регіональної економічної політики; оволодіння методами аналізу економічної ситуації в країні, вміння охарактеризувати економічні

закони та категорії, що пов'язані з аспектами регіональної економіки; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів; з'ясування об'єктивної необхідності раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни;

засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища,

Зміст дисципліни

Модуль 1. Соціально-економічні основи управління регіональним розвитком України

Змістовий модуль 1. «Теоретичні засади регіональної економіки»

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни "Регіональна економіка".

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства

Тема 4. Регіони у системі територіального поділу праці

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики

Модуль 2. Раціональне використання ресурсного потенціалу регіону

Змістовий модуль 2. «Характеристика потенціалу України та особливості його використання».

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України.

Тема 9. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

Змістовий модуль 3. «Просторова організація продуктивних сил України».

Тема 10. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

Тема 11. Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та перспективи розвитку

Тема 12. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

Змістовий модуль 4. Світовий досвід та міжнародне співробітництво

Тема 13. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури

Тема 14. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

Тема 15. Екологічні особливості розвитку агропромислового комплексу

ОК 12. МПП 4 Менеджмент регіонального розвитку

Мета дисципліни: формування систематизованого комплексу знань про загальні принципи, методи і форми управління адміністративною

територією та навичок щодо обґрунтування управлінських рішень стосовно різних аспектів соціально-економічного розвитку регіону.

Основні завдання дисципліни - засвоєння основних принципів, методів і форм управління регіональним розвитком, методичних підходів до оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону; формулювання та аналіз змісту основних функцій регіонального менеджменту; дослідження фінансових основ регіонального управління; оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу та оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону, його трудового потенціалу з використанням комп'ютерної техніки.

Зміст дисципліни:

Тема 1. Предмет, мета, завдання та методи дослідження навчальної дисципліни

Тема 2. Менеджмент регіонального розвитку як наука і сфера практичної діяльності

Тема 3. Система менеджменту регіонального розвитку

Тема 4. Інституційне забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики

Тема 5. Адміністративно-територіальний устрій України

Тема 6. Визначення та оцінювання рівня економічного розвитку регіону

Тема 7. Аналіз регіонального розвитку Тема 8. Регіональне прогнозування та планування

Тема 9. Регіональні стратегії як інструмент управління розвитком територій

Тема 10. Організація регіонального управління

Тема 11. Мотивація регіонального економічного розвитку Тема 12. Контроль та регулювання регіонального розвитку

Тема 13. Місцеве самоврядування у системі державного управління регіональним розвитком.

Тема 14. Досвід країн світу з питань регіонального управління.

ОК 13. МПП 5 Планування регіонального розвитку

Мета дисципліни: формування системи необхідних теоретичних знань і практичних навичок з: методології розроблення прогнозів та планів розвитку регіону (міста, села, громади), як короткострокових, так і довгострокових, а також стратегічного, тактичного та оперативного характеру; принципів організації планування та контролю за реалізацією планових рішень на різних ієрархічних рівнях управління.

Основні завдання дисципліни - засвоєння основних принципів і методів планування економічних, соціальних та екологічних процесів у регіоні; набуття практичних навичок з розроблення системи планів - від річного плану фінансових надходжень та видатків до стратегічного плану розвитку громади, міста, району, регіону; набуття знань з організації процесу планування в установах і організаціях - розподілу повноважень, обов'язків та відповідальності, а також нормативно-правового регулювання **Зміст дисципліни:**

Змістовий модуль 1 - Теоретико-методологічні основи планування

регіонального розвитку.

Тема 1. Сутність та методологія науки планування. Тема 2. Прогнозування в системі планування. Тема 3. Зміст і організація планування розвитку регіону (громади). Тема 4. Методи планування процесів регіонального розвитку. Тема 5. Організація моніторингу і оцінювання в системі планування регіонального розвитку

Змістовий модуль 2 - Форми реалізації планування регіонального розвитку

Тема 6. Стратегічне планування регіонального розвитку. Тема 7. Програмування розвитку регіону.

Тема 8. Розроблення поточних планів розвитку регіону (громади). Тема 9. План економічного розвитку регіону. Тема 10. План соціального розвитку громади. Тема 11. План захисту навколишнього природного середовища. Тема 12. Планування інвестицій. Тема 13. Планування фінансових потоків регіону.

Тема 14. Сільські території як об'єкт планування в системі планування розвитку регіону.

2. Вибіркові компоненти ОП

ВБ 1. СГСЕ 1 Комунікації в бізнесі

Мета дисципліни: опанування студентами знань щодо різних форм ділової комунікації, необхідних для професійної діяльності в царині менеджменту, задля досягнення конструктивного результату при діловій взаємодії та забезпечення розвитку комуникативної компетентності фахівця шляхом зваженого аналізу ділових ситуацій і ефективного впливу на них в умовах інформаційного суспільства.

Основні завдання дисципліни - полягає в тому, щоб на основі комплексного підходу дати системне уявлення про ділову комунікацію і методологію комунікацій в менеджменті. Для цього необхідно засвоїти понятійно-категоріальний апарат дисципліни, опанувати структуру, функції, види і форми ділової комунікації, сформулювати знання щодо концептуальних засад і стратегії комунікацій в менеджменті.

Зміст дисципліни:

Модуль 1. Теоретичні основи комунікацій в менеджменті

Змістовий модуль 1. «Поняття та види комунікацій в менеджменті. Принципи та складові комунікаційного процесу»

Тема 1. Поняття, значення та функції комунікації як засобу забезпечення цілісності і функціонування організації

Тема 2. Типологія комунікацій в менеджменті.

Тема 3. Складові комунікаційного процесу.

Тема 4. Принципи організації ефективного комунікаційного процесу на підприємстві.

Тема 5. Писемна комунікація.

Тема 6. Зовнішньоорганізаційні комунікації.

Модуль 2. Практичні аспекти комунікаційного процесу

Змістовий модуль 2. «Комунікаційні перешкоди та методи їх усунення»

Тема 7. Експресивна поведінка в спілкуванні.

Тема 8. Перешкоди в організаційних комунікаціях і методи їхнього усунення.

Тема 9. Психологічна культура ділової розмови.

Змістовий модуль 3. «Організація ділового спілкування»

Тема 10. Службове спілкування.

Тема 11. Організація та проведення ділових зустрічей та прийомів.

Тема 12. Основи ораторської майстерності.

ВБ 2. СГСЕ 2 Паблік-рйлейшнз

Мета дисципліни: забезпечення успішного засвоєння студентами професійних принципів PR-менеджменту; надання майбутнім фахівцям комплексних знань та умінь щодо визначення і використання основних елементів PR-технологій; теоретичне обґрунтування і практична апробація основних методів і прийомів PR у сфері бізнесу з їх адаптацією до ситуації у вітчизняній економіці.

Основні завдання дисципліни - сформувати у студентів стійкі знання з теорії паблік рйлейшнз; навчити студентів системно сприймати маркетинговий, рекламний, комунікативний процеси у бізнесі, застосовувати сучасні комунікативні та інформаційні технології для побудови паблік рйлейшнз кампаній; навчити студентів самостійним відслідковувати події, що відбуваються у суспільстві; формування позитивного іміджу підприємства, досягнення за відомості, створення довготривалих партнерських стосунків між ринковими суб'єктами; допомогти студентам набути вмій і практичних навичок планування, організації та проведення паблік рйлейшнз кампаній у бізнесі, управління кризовими ситуаціями і створення позитивного іміджу за допомогою заходів паблік рйлейшнз; навчити студентів аналізувати наслідки проведення паблік рйлейшнз кампаній та використовувати результати аналізу в системі управління ринковою діяльністю підприємства.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. Паблік рйлейшнз: еволюція, наукові основи, управління

Тема 1. Сучасна концепція паблік рйлейшнз у бізнесі.

Тема 2. Паблік рйлейшнз у системі управління ринковою діяльністю підприємства.

Тема 3. Паблік рйлейшнз у системі управління підприємством. Тема 4. Маркетингові дослідження у бізнес PR.

Змістовий модуль 2. Реалізації заходів паблік рйлейшнз в практичній діяльності

Тема 5. Засоби PR у бізнесі.

Тема 6. Управління PR кампаніями у бізнесі.

Тема 7. Моделювання процесу комунікативного впливу паблік рйлейшнз на економічну поведінку ринкових суб'єктів.

Тема 8. Іміджелогія у бізнес PR.

Тема 9. Паблік рілейшнз у конфліктних та кризових ситуаціях.

ВБ 3. СГСЕ 3 Маркетинг регіонального ланцюгу створення додаткової вартості

Мета дисципліни: формування у слухачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок щодо впровадження та використання маркетингу в підприємствах з врахуванням, що це не просто елемент бізнесу, це бізнес в бізнесі, що дозволяє заробляти гроші для підприємства шляхом створення додаткової вартості, використовуючи наявні ресурси, створюючи додаткову цінність для споживача на основі ретельного вивчення інформації про ринок і конкурентів у сфері регіонального управління.

Основні завдання дисципліни - набуття слухачами теоретичних знань з питань концепцій, стратегій і тактики маркетингу відносин та принципів і закономірностей формування споживчої та логістичної цінності товару; опанування слухачами методичного інструментарію маркетингового та логістичного аналізу стратегічних позицій підприємств на регіональному рівні; оволодіння ідеологією концепції та навичками логістичного управління; розроблення пропозицій щодо формування та удосконалення логістичних систем і механізмів їх функціонування; набуття навичок з оцінювання економічної ефективності та наслідків здійснення логістичних рішень.

Зміст дисципліни:

Змістовний модуль 1. «Маркетингове забезпечення управління збалансованим розвитком регіону»

Тема 1. Теоретико-концептуальні основи маркетингу

Тема 2. Регіональний маркетинг у системі управління збалансованим розвитком регіону

Тема 3. Маркетинг територій як інструмент формування іміджу регіону

Тема 4. Маркетинг регіону і його вплив на розвиток регіональної економіки

Змістовний модуль 2. «Формування доданої вартості в маркетингово-логістичному ланцюгу»

Тема 5. Формування доданої вартості як економічної категорії

Тема 6. Логістичний підхід до формування ланцюгів створення цінності та вартості продукції

Тема 7. Додана вартість та її роль у розвитку економіки регіону

Тема 8. Додана вартість та її роль у розвитку агропромислового комплексу України

Змістовний модуль 3. «Управління доданою вартістю в умовах інтеграційних процесів»

Тема 9. Розвиток кооперативних структур в системі АПК та сільських територій

Тема 10. Кластери як інструмент регіонального розвитку

Тема 11. Інтегровані формування

Змістовий модуль 4. Логістичні системи: глобальний, національний, регіональний та локальний виміри

Тема 12. Стратегічна спрямованість логістики забезпечення розвитку регіону

Тема 13. Особливості логістичних систем як об'єкта логістичного управління регіональним розвитком

Тема 14. Управління ланцюгами поставок на регіональному рівні

Тема 15. Розвиток регіональних логістичних систем

ВБ 4. МПП 1 Менеджмент-консалтинг

Мета дисципліни: формування знань щодо теоретичних основ і практичних навичок в галузі надання консалтингових послуг, використання методів діагностування проблем організації та способів залучення людей до процесів змін, набуття умінь, що є необхідними для вірної орієнтації в питаннях підбору консалтингових організацій, укладання консультаційних угод, консультування з управління та організаційного розвитку.

Основні завдання дисципліни - засвоєння теоретичних основ менеджмент консалтингу, задач та методів менеджмент консалтингу; можливостей та обмежень консультування як виду професійної діяльності, процедури пошуку та вибору консультаційної організації, методів оцінки результативності консультування; вміти аналізувати пропозиції консультантів, встановлювати необхідні консультант-клієнтські відносини, складати технічне завдання консультанту, проектувати консультаційні рекомендації та використовувати їх на практиці, аналізувати шляхи становлення та розвитку національного ринку консультаційних послуг; оволодіти знаннями щодо основних принципів і положень консультування з управління та організаційного розвитку, методів успішного консультування та технології надання консалтингових послуг, підготовки та проведення консалтингової діяльності.

Зміст дисципліни:

Модуль 1. Інституційне оформлення консультаційної діяльності.

Змістовий модуль 1. «Інституційне оформлення консультаційної діяльності»

Тема 1. Вступ до управлінського консультування.

Тема 2. Місце консалтингу та його види.

Тема 3. Процес управлінського консультування.

Тема 4. Форми та класифікація консалтингових послуг.

Тема 5. Методичний інструментарій процесу консультування.

Тема 6. Основи діяльності консалтингових фірм.

Тема 7. Маркетинг консалтингових послуг.

Модуль 2. Організація консультант-клієнтського співробітництва

Змістовий модуль 2 Організація консультант-клієнтського співробітництва

Тема 8. Організаційний консалтинг. Бізнес-консультування.

Тема 9. Вибір консультантів та групи консультативних угод.

- Тема 10. Оформлення консультант-клієнтського співробітництва.
Тема 11. Аналіз та формулювання проблем.
Тема 12. Роль комунікацій в процесі консультування.
Тема 13. Консультації в сфері вибору стратегії.
Тема 14. Міжнародна класифікація консалтингових послуг.
Тема 15. Перспективи розвитку управлінського консультування в Україні та за кордоном.

ВБ 5. МПП 2 Енергетичний менеджмент

Мета дисципліни: ознайомлення студентів із різними напрямками енергозбереження, методами і способами зменшення витрат палива й енергії на виробництві та в організаціях, методиками розрахунку засобів енергозбереження та визначення ефективності їх застосування.

Основні завдання дисципліни - отримання студентами навичок щодо прийняття оптимальних управлінських рішень стосовно ефективного енергозбереження; застосування прогресивних методів прогнозування, планування, обліку, контролю й аналізу використання енергії як на регіональному рівні, так і на підприємствах і в організаціях; проведення перевірки, експертиз і енергетичного аудиту щодо використання енергії; формування навичок орієнтуватися на енергетичному ринку і давати йому комплексну оцінку та впливати на енергетичну регіональну політику, діяльність підприємств та організації на рівні територіальної організації господарства.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. Енергетичний менеджмент у системі управління регіоном

Тема 1. Суть і значення енергетичного менеджменту для ефективного енергозабезпечення регіону, підприємств і організацій

Тема 2. Формування територіальних стратегій енергозабезпечення

Тема 3. Управління процесами енергозабезпечення

Тема 4. Нормалізація енергоспоживання та управління процесами енергозабезпечення

Тема 5. Економічна ефективність управління енергозбереженням та енергоефективністю

Змістовий модуль 2. Перспективи підвищення ефективності енергетичного менеджменту

Тема 6. Поновлювані джерела енергії

Тема 7. Енергетичний аудит і планування

ВБ 6. МПП 3 Менеджмент культури і туризму

Мета дисципліни: полягає у поглибленні, закріпленні, творчому використанні знань, умінь та навичок, які засвоєні студентом в процесі вивчення загальнонаукових та спеціальних дисциплін та їх застосування при вирішенні конкретних практичних завдань, а також розвиток професійних якостей особистості фахівця - менеджера соціально-культурної діяльності і

туризму.

Основні завдання дисципліни - полягає у тому, щоб розглянути особливості туристичної галузі та галузі культури, як об'єкта управління, систему і структуру управління культурою і туризмом, функції, принципи та методи менеджменту культури і туризму.

Зміст дисципліни:

Тема 1. Особливості менеджменту соціально-культурної сфери

Тема 2. Об'єкт управління в туризмі.

Тема 3. Творчі працівники закладів культури та туризму, їх завдання та функції.

Тема 4. Основні завдання та функції управління в галузі культури.

Тема 5. Основні завдання та функції управління в галузі туризму.

Тема 6. Організація регіональних програм культурної політики.

Тема 7. Робота з міжнародними фондами.

Тема 8. Регіональні програми туристичного розвитку.

ВБ 7. МПП 4 Основи обліку і контролінгу

Мета дисципліни: розкриття сутності бухгалтерського обліку, призначення, змісту, методології бухгалтерського обліку, надання допомоги студенту у виборі правильних підходів з питань вивчення обліку виробничо-господарської та фінансової діяльності, основи контролінгу, здобуття необхідних теоретичних знань та практичних навичок із концептуальних засад управління сучасним підприємством на основі принципів контролінгу, координації і спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємства на досягнення оперативних та стратегічних цілей.

Основні завдання дисципліни - особливістю даної дисципліни являється те, що вона розпочинає вивчення облікових дисциплін і готує студента до вивчення основ „ методології бухгалтерського обліку та ознайомлює з роботою обліково-фінансового апарату підприємства, основ контролінгу, оволодіння знаннями з концепції контролінгу та навичками використання методів контролінгу в управлінні підприємством для забезпечення його прибутковості на основі прийняття ефективних управлінських рішень

Зміст дисципліни:

Тема 1: Загальна характеристика і функції бухгалтерського обліку.

Тема 2. Бухгалтерський баланс та система бухгалтерських рахунків.

Тема 3. Документація та інвентаризація як елемент метода бухгалтерського обліку.

Тема 4. Методологія обліку основних господарських процесів на стадіях руху активів.

Тема 5. Облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку.

Тема 6. Система оподаткування та формування податкової звітності.

Тема 7. Основи бухгалтерської звітності.

Тема 8. Основи статистичної звітності підприємств та організацій.

Тема 9. Сутність контролінгу, його значення в управлінні

підприємством.

Тема 10. Об'єкти контролінгу і їх класифікація.

Тема 11. Управлінський облік як основа контролінгу.

Тема 12. Бюджетування як інструмент контролінгу.

Тема 13. Контролінг інвестиційних проектів.

Тема 14. Методи прийняття управлінських рішень в контролінгу.

Тема 15. Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві.

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Цикл	Компоненти ОП	Перший курс		Другий курс
		I семестр (26 кр.)	II семестр (23 кр.)	III семестр (41 кр.)
Професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки	Обов'язкові	Бізнес інформатика (4 кр.)	Глобальна економіка (4 кр.)	Методи наукового дослідження в соціальних науках (4 кр.)
		Ділова українська (російська) мова (4 кр.)		
	Вибіркові		Ризик-менеджмент (3 кр.)	Міжнародна стандартизація та сертифікація (4 кр.)
				Економічна політика (4 кр.)
Професійної та практичної підготовки	Обов'язкові	Бізнес-менеджмент (5 кр.)	Міжнародний маркетинг (3 кр.)	Управління бізнес-проектами (6 кр.)
		Економіка бізнесу (5 кр.)	Бізнес-консалтинг (4 кр.)	<i>Курсова робота з дисципліни Управління бізнес-проектами (1 кр.)</i>
		Бізнес-діагностика (4 кр.)		<i>Фахове стажування (12 кр.)</i>
		<i>Курсова робота з дисципліни Економіка бізнесу (1 кр.)</i>		<i>Державна атестація (3 кр.)</i>
	Вибіркові	Інтелектуальна власність (3 кр.)	Інноваційний бізнес (4 кр.)	Міжнародний облік і аудит (4 кр.)
			Конкурентна стратегія (4 кр.)	<i>Семінар з виконання розрахунково-економічного розділу ДЕК (4 кр.)</i>

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми «Регіональне управління» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» проводиться у

формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи або здачі комплексного державного іспиту з фахових дисциплін та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр **регіонального управління** (публічного управління та адміністрування за спеціалізацією «Регіональне управління»).

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей

		Компонентам освітньої програми																							
		OK 1	OK 2	OK 3	OK 4	OK 5	OK 6	OK 7	OK 8	OK 9	OK 10	OK 11	OK 12	OK 13	OK 14	OK 15	OK 16	VB 1.1	VB 1.2	VB 1.3	VB 1.14	VB 1.5	VB 1.6	VB 1.7	
ІК		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•					
ЗК1																									
ЗК2				•	•	•		•	•	•		•	•		•	•	•		•	•					
ЗК3		•	•			•	•	•	•	•	•			•	•	•	•			•	•				
ЗК4		•	•	•		•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•			•	•				
ЗК5		•			•	•	•		•	•			•	•	•	•	•		•	•					
ЗК6		•	•	•			•	•	•	•		•	•	•	•	•	•		•	•					
ЗК7		•		•	•		•	•	•	•		•	•	•	•	•	•		•	•					
ЗК8		•	•		•	•	•		•	•															
ЗК9				•	•	•		•	•	•		•	•		•	•	•		•	•					
ЗК10			•			•	•	•	•	•	•		•		•	•	•		•	•					
ЗК11			•	•		•	•	•	•	•	•			•	•	•	•		•	•					
ФК1		•			•			•	•	•	•			•	•	•	•		•	•					
ФК2		•			•			•	•	•			•						•	•					
ФК3		•	•	•	•			•	•		•			•	•	•	•		•	•					
ФК4		•			•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•		•	•					
ФК5		•	•		•	•	•		•	•			•	•	•	•	•		•	•					
ФК6				•	•			•	•	•			•	•	•	•	•		•	•					
ФК7			•		•			•	•	•				•	•	•	•		•	•					
ФК8			•	•	•			•	•	•				•	•	•	•		•	•					
ФК9			•	•	•			•	•	•				•	•	•	•		•	•					
ФК10		•			•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•		•	•					
ФК11		•	•		•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•		•	•					

ПЕРЕДМОВА

Ефективне функціонування та розвиток вітчизняної економіки можливі лише за умови високого рівня соціально-економічного розвитку всіх регіонів країни, використання переваг внутрішнього міжрегіонального співробітництва та міжнародної співпраці територій. В умовах проведення реформи децентралізації влади, публічне управління та адміністрування регіонального рівня покликане розробити механізми, методи і засоби, здатні забезпечити досягнення цілей і завдань сучасного регіонального розвитку.

До функцій управлінців на регіональному рівні, які формують органи місцевого самоврядування, належать: формування оптимальні високоефективні структури господарств регіонів, територіальні громади, які б забезпечували їх комплексний розвиток на основі використання наявного потенціалу в межах реалізації державної політики; забезпечення розробки та реалізації стратегії розвитку регіонів; сприяння підвищенню ролі регіонів у зовнішньоекономічному співробітництві та їх активному входженню до міжнародних організацій і формувань; створення умов для безперервного зростання доходів населення та наближення рівня життя в регіонах України до європейських стандартів.

Можливість досягнення цього обумовлюється ґрунтовною фаховою підготовкою майбутніх фахівців з регіонального управління, яка відповідає сучасним умовам розвитку економіки України та її регіонів.

Освітня програма «Регіональне управління» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спрямована на отримання комплексу компетентностей з регіонального управління та розвитку, набуття спеціальних навичок для забезпечення подальшого особистісного розвитку та стратегічного розвитку суспільства, території, громади, а також формування фундаментальних знань та фахових вмінь з управління державними і муніципальними установами, громадськими об'єднаннями та некомерційними організаціями, управління окремими територіями (регіонами).

Загальний обсяг навчальної програми - 90 кредитів ЄКТС, в т. ч.: модулі гуманітарного та соціально-економічного циклу - 38 кр., модулі професійної та практичної підготовки - 35 кр.